

Fatemah Al Samman
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK), asioimistulkkaus
Opinnäytetyö, 2021

POSITIIVINEN KASVATUS

Perehdytysmateriaalin kääntäminen suomi–arabia

TIIVISTELMÄ

Fatemah Al Samman

Positiivinen kasvatusta- perehdytysmateriaalin kääntäminen suomi- Arabia

35 Sivua, 2 liitteettä

Syksy, 2021

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Humanistinen alan ammattikorkeakoulututkinto

Tulkki (AMK)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kääntää positiivisen kasvatusta perehdytysmateriaalia arabian kielelle. Positiivisessa kasvatusta lasta nähdään aktiivisena toimijana ja rakentajana ja siinä keskitytään lapsen vahvuuksiin ja onnistumiseen. Suomessa on alettu perehtyä positiivisen kasvatusta käytäntöihin monissa varhaiskasvatustoiminnoissa.

Käännöksen tavoitteena on perehdyttää arabiankieliset kieliharjoittelijat, jotka tekevät kotoutumisprosessiinsa kuuluvaa kieliharjoittelua päiväkodeissa positiivisen kasvatusta merkitykseen ja käytäntöihin. Käännöstyötä voivat hyödyntää myös tulkit ja arabiankieliset vanhemmat. Lisäksi opinnäytetyötä voivat hyödyntää kaikki positiivisesta kasvatusta kiinnostuneet.

Lähtötekstin käyttötarkoituksena on perehdyttää lasten kasvattajat positiivisen kasvatusta merkitykseen ja positiivisen kasvattajan tekniikkoihin, joiden avulla edistetään lasten luonnollista kasvua ja kehitystä lapsen oman rytmensä ja oman ikänsä mukaisesti. Opinnäytetyön tuloksena on hyvä ja laadullinen käännös, jota voidaan käyttää Suomessa varhaiskasvatustoiminnoissa ja muissa lapsille tarkoitetuissa hoitotoiminnoissa. Käännöksen käytetty kieli ja tyyli on valittu sillä tavalla, että se sopii kaikille arabiaa puhuville ihmisille taustasta tai kotimaasta riippumatta.

Käännöstyössä hyödynnettiin erityisesti skoposteoriaa ja pragmaattisia adaptatiota. Alkuperäisen tekstin tarkoitus säilytettiin, koska se vastaa kohdekielisen tekstin tarkoitusta. Käännös on laadittu siten, että kohdekieli on mahdollisemman luonnollista ja käännös noudattaa sen tyypillisiä piirteitä ominaisuuksia. Käännöksen laatua testattiin sillä tavalla, että sitä annettiin monelle arabiankieliselle vanhemmalle luettavaksi.

Asiasanat: positiivinen kasvatusta, lapsi, kasvattaja, kääntäminen, skoposteoria.

ABSTRACT

Fatemah Al Samman

Translation of an orientational material on positive pedagogy Finnish–Arabic

35 pages, 2 appendices

Autumn, 2021

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree in Humanities, Community Interpreting

Community Interpreter

The purpose of the thesis was to translate an orientational material of positive pedagogy into Arabic. In positive pedagogy, the child is seen as an active and effective influencer. The focus in positive pedagogy is on the child's strengths and success. In Finland it has been started to familiarize educators with the positive pedagogical techniques in many early childhood education activities.

The aim of the translation is to acquaint Arabic-speaking language trainees, who do language training in kindergartens as part of their integration process, with the importance and practical techniques of positive pedagogy. Interpreters and Arabic-speaking parents can also take advantage of the translation work. In addition, the thesis can be useful for anyone who is interested in the field of positive pedagogy.

The purpose of the source text is to acquaint everyone, who deals with children in daily life, with the importance of positive pedagogy and the techniques of a positive educator to help children grow and develop naturally according to their own rhythm and their own age. The product of the thesis is a good and high-quality translation that can be used in early childhood education and kindergartens. The language and style used in the translation had been chosen in such a way that it should be suitable for all Arabic-speaking people regardless of their background or country of origin.

Skopos theory and pragmatic adaptation were particularly utilized in the translation work. The purpose of the original text was retained as it corresponds to the purpose of the text in the target language. The translation is drafted in such a way that the target language is as natural as possible, and the translation follows its typical features and characteristics. The quality of the translation was reviewed by a professional translator; besides, the material was given to many Arabic-speaking parents to read and to give their feedback.

Keywords: positive pedagogy, child, educator, translation, Skopos theory.

ملخص الأطروحة

فاطمة السمان
ترجمة مادة تعريفية عن التربية الإيجابية
والمرفات 35 عدد الصفحات
خريف 2021
جامعة دياكونيا للعلوم التطبيقية
بكالوريوس العلوم الإنسانية
تخصص الترجمة الشفوية

إن الغرض من مشروع التخرج هو ترجمة مادة تعريفية بموضوع التربية الإيجابية إلى اللغة العربية، ففي مجال التربية الإيجابية يُنظر للطفل على أنه جزء فعّال وبنّاء في عملية التربية، ويركز المربي الإيجابي فيها على نقاط قوة الطفل ونجاحه، ويساعده على تعلم مهارات الحياة بالحوار البناء، والاستماع لحاجاته. وقد شرعت فنلندا في التعريف بموضوع التربية الإيجابية وأساليبها في العديد من دور الحضارة في أنحاء البلاد.

أما الهدف من الترجمة فهو تعريف المتدربين الناطقين باللغة العربية الذين يقومون بالتدرّب على اللغة الفنلندية في رياض الأطفال كجزء من خطة اندماجهم بأهمية التربية الإيجابية وأساليب تطبيقها. ويمكن أيضاً للمترجمين الفوريين والمربين الناطقين باللغة العربية الاستفادة من هذا العمل. وبالإضافة إلى ذلك يُعد مشروع التخرج مصدرًا مفيدًا للمهتمين بموضوع التربية الإيجابية.

وأما الهدف من النص الأصلي فهو تعريف كل من يعمل في مجال تربية الأطفال بأهمية التربية الإيجابية وتقنيات المربي الإيجابي، مما يساهم في مساعدة الأطفال على النمو والتطور بشكل طبيعي وفقاً لوتيرة الطفل، وبما يتناسب مع عمره. وقد خرجت من هذا العمل بنتائج جيدة وترجمة عالية الجودة يمكن استخدامها ككتيب تعريف في جميع دور الرعاية اليومية والطفولة المبكرة ومنظمات رعاية الأطفال. واختيرت اللغة وأسلوب الترجمة بما يناسب جميع الناطقين باللغة العربية، بغض النظر عن خلفيتهم أو لأي بلد ينتمون مع الحفاظ على جودة النص.

واستُفيد في الترجمة بشكل أساسي من النظرية الغائية والاستراتيجية البراغماتية في الترجمة، وتوافق الهدف في كلا النصين الأصلي والمترجم، وصيغت الترجمة بطريقة تجعل اللغة في النص المترجم سلسلة قدر الإمكان، وتتبع الترجمة مزايا وخصائص لغة الترجمة ما يرفع من مستوى جودة النص، واختيرت جودة الترجمة من خلال مراجعتها من قبل مترجم محلف وعرضها للقراءة على العديد من المربين العرب.

الكلمات الدلالية: التربية الإيجابية، الطفل، المربي، الترجمة الكتابية، النظرية الغائية.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 POSITIIVINEN KASVATUS	5
2.1 Positiivinen kasvattajan rooli	5
2.2 Positiivisen kasvattajan pilarit	7
2.2.1 Yhteys	7
2.2.2 Kunnioitus	8
2.2.3 Ennakointi	9
2.2.4 Empaattisen johtajuus	9
2.2.5 Positiiviset rajat	10
3 KESKEISET KÄÄNNÖSSTEORIAT JA KÄÄNNÖSSTRATEGIAT	11
3.1 Kääntäjän rooli	11
3.2 Keskeiset käännösteoriat	12
3.2.1 Lingvistiset ja kommunikatiiviset käännösteoriat	12
3.2.2 Skoposteoriat	13
3.3 Käännösstrategiat	14
3.3.1 Kotouttaminen ja vieraannuttaminen	14
3.3.2 Pragmaattiset adaptaatiot	14
4 KÄÄNNÖSPROSESSIN KUVAUS	16
4.1 Lähtötekstin valinta ja toimeksianto	16
4.2 Kääntämiseen liittyvät haasteet ja ratkaisut	17
4.3 Käännöksen tarkastaminen ja viimeistely	22
5 POHDINTA	23
LÄHTEET	25
LIITE 1. Positiivisen kasvatuksen perehdytysmateriaali suomen kielellä	27
LIITE 2. Positiivinen kasvatus perehdytysmateriaalin varsinainen käänнос suomesta arabiaan.	30

1 JOHDANTO

Suomessa on yhä enemmän maahanmuuttajataustaisia perheitä ja maahanmuutto on lisääntynyt viime vuosina huomattavasti. Näin ollen päiväkodeissa ja kouluissa on yhä enemmän maahanmuuttajataustaisia lapsia ja toisaalta myös maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä. Vuonna 2019 Suomessa asui noin 423494 ulkomaalaista. Arabiankieliset on yksi suurimmista vieraskielisistä ryhmistä ja Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2016 arabiaa puhuvia oli Suomessa 21783 henkilöä.

Maahanmuuttajien määrän lisääntymistä seurasi tarve kääntämisen ja tulkkausten palveluihin. Tulkkaus- ja kääntämistarve ilmenee esimerkiksi kodin ja päiväkotien välisessä yhteydessä. Kääntämis- ja tulkkaustilanteet ovat tärkeitä myös siksi, että niin maahanmuuttajat kuin viranomaiset voivat tutustua toistensa kulttuureihin. Kääntämisen avulla tuetaan maahanmuuttajia kotoutumisprosessissaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Kasvatus- ja opetusjärjestelmä on yksi keskeinen ala, jossa perheiden ja kasvatus- ja opetusalan ammattilaisten vuorovaikutus ja vastavuoroinen ymmärtäminen on erityisen tärkeä.

Suomessa on alettu perehtyä positiivisen kasvatuksen käytäntöihin monissa päivähoiton yksiköissä (Positiivinen kasvatus, 2021). Koska positiivisen kasvatuksen vaikutusta pidetään ratkaisevana lasten kehitys- ja kasvatustekniikoita soveltaa jo lapsen varhaisissa kehitysvaiheissa.

Positiivisesta kasvatuksesta on laadittu monia hyviä perehdytysmateriaaleja. Kokemukseni mukaan monelle arabiankielisille positiivisen kasvatuksen käsite ei kuitenkaan ole tuttu. Siksi on tärkeää kääntää aiheeseen liittyvää materiaalia arabian kielelle. Teen opinnäytetyönäni käännöksen positiiviseen kasvatukseen liittyvästä perehdytysmateriaalista. Käännökseni ensisijainen kohderyhmä on arabiankieliset kieliharjoittelijat, jotka tekevät kotoutumisprosessiinsa kuuluvaa kieliharjoittelua päiväkodeissa. Käännöksestä hyötyvät myös tulkit ja arabiankieliset perheet ja vanhemmat.

2 POSITIIVINEN KASVATUS

Lasten kasvatuksessa huoltajat voivat kohdata arjessa haasteita ja pulmia. Kasvattajina joskus luulemme lapsilla olevan ongelmia, mutta usein olemme väärässä. Se, mitä pidetään ongelmana, voikin olla vain oire, joka johtuu kasvattajien omasta toiminnasta. Se, miten meidän vanhempamme ovat meitä kasvattaneet kauan sitten, eroaa siitä, miten lapsia kasvatetaan nykyaikana. Aiemmin ja jopa nykyään lapsia motivoidaan palkinnoilla, ja jos he käyttäytyvät huonosti, lasta rangaistaan. Rangaistuksen on kuitenkin todettu vaikuttavan negatiivisesti lapseen (Positiivinen kasvatus, 2021).

Positiivisen kasvatuksen pohjana on positiivinen psykologia, joka perustuu ihmisten vahvuuksiin ja voimavaroihin. Positiivisen psykologian tarkoitus on ihmisten hyvinvoinnin edistäminen. Positiivinen kasvatus näkee lapsen aktiivisena toimijana ja merkitysten rakentajana. Positiivisessa kasvatuksessa keskitytään lapsen vahvuuteen ja onnistumiseen. Se korostaa lasten osallisuutta ja myönteisiä tunteita. (Seligman, 2004; Positiivinen kasvatus, 2021.)

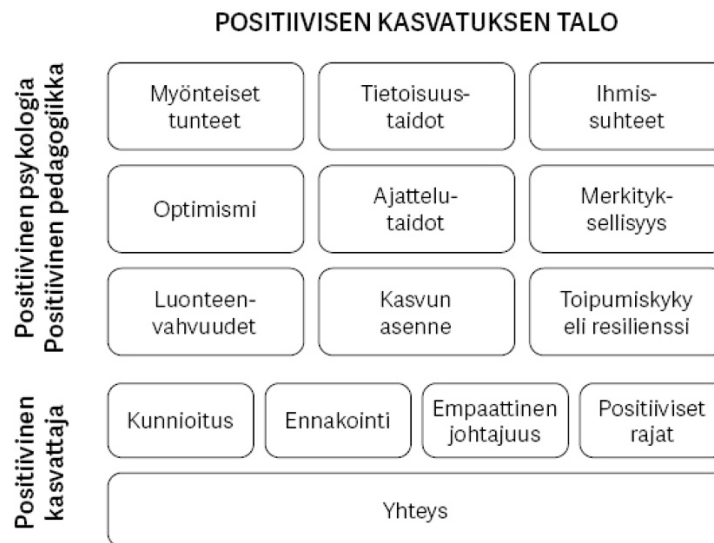
Positiivisen kasvatuksen keskeisiä ajatuksia on, että Kasvattajien on tärkeää ymmärtää positiivisen kasvatuksen käsitteitä ja toteuttaa niitä lapsien kanssa arkipäivässä. Silla tavalla edistetään ja vahvistetaan lasten itseluottamusta ja minäkuva.

2.1 Positiivinen kasvattajan rooli

Positiivisessa kasvatuksessa ajatellaan, että kasvattajina aikuisten täytyy opetella uusia hyvinvoinnin taitoja ja samalla opettaa ne lapsilleen, vaikka omassa lapsuudessaan eivät näitä taitoja oppineet. Positiivinen kasvatus tarkoittaa, että tuetaan lapsen kasvua niin, että lapsi oppii elämäänsä tarvittavat taidot aikuisilta. Elämän taitojen oppiminen vaatii aikuisten ja lasten välillä keskustelua, kuuntelua, läsnäoloa, ymmärtämistä ja empatiaa. Kasvatus koostuu rakkaudesta, ja empatiasta,

hoivasta ja turvallisuudesta, ja kasvatukseen tarvitaan ajattelutaitoja, itsesäätelyä, sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutustaitoja. (Trogen, 2020, s. 8–9.)

Trogen esittelee kirjassaan Positiivinen kasvatukseen talon, jossa on kaikki asiat, joiden avulla kasvattaja voi luoda hyvän pohjan lapsen kasvuun ja kehitykselle.

Kuvio 1 Positiivinen kasvatukseen talo, (Trogen, 2020, s. 20)

Trogenin (2020, s. 31) mukaan kasvattaja rakentaa kasvatukseen viiden pilarin varaan, jotka ovat yhteys, kunnioitus, ennakointi, empaattinen johtajuus ja positiiviset rajat.

Yhteys lapsen ja vanhempien välillä on tärkein peruste positiivisessa kasvatuksessa. Positiivisessa kasvatuksessa kasvattajan pitää keskittyä positiivisiin onnistumisiin ja joskus jättää epäonnistumiskohdat huomaamatta, vaikka kasvattajan mielestä onnistuminen on niin pieni. Tällä tavalla lapsi etenee kaikissa asioissa. (Aboussaad, 2019.)

Kasvatuksessa keskitytään lapsen vahvuuksiin, yrittämisiin ja onnistumisiin. Haastavissa tilanteissa lasta kohdataan empaattisesti ja jokaisessa konfliktitilanteessa positiivisen ratkaisu kehittää lapsen tietoja ja taitoja. Positiivisessa kasvatuksessa

huomioidaan myös aikuisen voimavarat ja jaksamistavat. Tämä tarkoittaa se, että sekä lasten että aikuisten tarpeet ja voimavarat otetaan huomioon. (Aboussaad, 2019; Positiivinen kasvatus, 2020.)

2.2 Positiivisen kasvattajan pilarit

Kasvattaja toimii lapsen kanssa vuorovaikutuksena. Kasvattaja juttelee ja keskustelee lasten kanssa kaikista elämään liittyvistä asioista ja sillä tavalla opettelee lapsen kanssa elämän taitoja. Toisaalta kasvattaja keskittyy omaan jaksamiseensa ja hyvinvoinnin edistämiseensä. Kasvattaja ymmärtää positiivisen kasvattajan pilareita. Positiivisen kasvattajan pilareita ovat teknikoita, joilla kasvattaja toimii lapsen kanssa positiivisesti ja tukemiseksi. Tässä luvussa kerron positiivisen kasvattajan pilarista yksityiskohtaiseksi, koska on hyvin tärkeä ymmärtää ja käyttää niitä lasten kanssa.

2.2.1 Yhteys

Ensimmäinen ja tärkein pilari positiivisen kasvatuksessa on yhteys. Yhteys tarkoittaa lapsen ja kasvattajan välistä suhdetta, jota voidaan kutsua kiintymyssuhteeksi. Kiintymyssuhde tarkoittaa sillaista turvallista suhdetta, jossa lapsi tuntee olonsa turvalliseksi ja rakastetuksi. Se on myös suhde, joka lisää lapsen luottamusta vanhempiin. (Aboussaad, 2019; Trogen, 2020.)

Toisaalta ilman vahvaa suhdetta lasten ja aikuisten välillä ei voi opettaa mitään lapselle, ja lapsilta puuttuu motivaatio oppimiseen. Lasten ja vanhempien väliset konfliktitilanteet johtuvat yhteyden katkeamisesta. (Aboussaad, 2019; Trogen, 2020, s. 32.)

Kasvattajan tai vanhemman tehtävä on huomata lapsen tarvetta heti ja vastata siihen tai ainakin kertoa lapselle, että hänet on huomattu ja palataan hänelle pian

(Positiivinen kasvatus, 2021). Tämä luo lapsissa luottamusta aikuiseen ja se kehittää lapsen minäkuvaa. Hyvä kasvattaja huolehtii siitä, että lapsen yhteys aikuiseen on vahva. Yhteys lapsen kanssa ei kuitenkaan tarkoita sitä, että lapsen kanssa ollaan fyysisesti tai leikitään heidän kanssaan koko ajan. Se tarkoittaa, että lapsi oppii ikänsä mukaisesti, että yhteys pysyy, vaikka välillä kontakti katkeaa. (Aboussaad, 2009, s.188; Positiivinen kasvatus, 2021.)

Lundberg & Psouni (2005, s.19–20) korostavat siitä, että lasten yhteys kasvattajaan pitää olla laajempi kuin pelkästään yhteys vanhempiin. Isä ja äiti ovat luotettavimmat ihmiset lapsille varsinkin varhaislapsuudessa, mutta läheisiä suhteita voisi olla muihinkin kuin vanhempiin. (Lundberg, 2003, s. 39.)

Vaikka lapsen yhteys vanhempiin voisi olla tärkeämpi kuin muiden kasvattajien yhteys, turvallinen kiintyminen lastenhoitajaan, opettajaan tai muuhun aikuiseen on hyvin tärkeää lasten hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta. (Trogen, 2020, s. 32.)

2.2.2 Kunnioitus

Toinen pilari positiivisessa kasvatuksessa on lasten kunnioitus. Kunnioitukseen kuuluu lasten fyysinen kunnioitus, henkinen kunnioitus ja kasvun kunnioitus. Kunnioitus tarkoittaa, että kasvattajan tulee kunnioittaa lasta kaikissa tilanteissa. Kunnioitamme ensinnäkin lasten kehoa ja yksityisyyttä. Emme kosketa lasta väkivalloin tai ikävällä tavalla. Aikuinen ei voi esimerkiksi puhua rumasti tai huutaa lapselle tai lyödä häntä. Näillä toiminnoilla rikotaan lapsen luottamus aikuiseen. Lisäksi lapsi kokee aikuisen uhkana, ei turvana, ja sillä lailla aikuinen ei voi olla lapselle hyvä esimerkki. Tämä voi nostattaa lapsessa vastarintaa. (Positiivinen kasvatus, 2021.)

Fyysiseen kunnioitukseen liittyy myös positiivinen kosketus, esimerkiksi halaukset. Lapsi oppii tällä tavalla, että hän on arvokas ja hän saa määrätä kuka häneen koskee ja millä tavalla häneen kosketaan. Lapsen toiveita, mielipiteitä ja ajatuksia on kuunneltava ja ymmärrettävä. Lapsi oppii tunnetaitoja, vuorovaikutustaitoja ja

aikuisena meidän pitäisi hyväksyä lapsen vaikeita tunteita ja opettaa lapsia, miten näitä tunteita käsitellään. Lapsen kasvua ja ominaisuuksia kunnioitetaan myös ja autetaan häntä valitsemaan mahdollisista vaihtoehdoista esimerkiksi harrastuksia. Lapsella on siis oikeus olla sitä mitä hän on, mutta meidän aikuisten pitää asettaa turvallisia rajoja, että turvataan lapsen kasvu ja kehitys. (Trogen, 2020, s. 46–47.)

2.2.3 Ennakointi

Ennakointi on myös hyvin tärkeä pilari positiivisessa kasvatuksessa. Ennakointi tarkoittaa, että mietitään ja jutellaan lasten kanssa etukäteen rauhallisissa tilanteissa, miten toimitaan, jos jotain tapahtuu. Ennakoivassa kasvatuksessa opetamme lapsia toimimaan haastavissa tilanteissa turvallisesti. Ennakoinnin avulla pystytään miettimään tilanteisiin toimivia ratkaisuja etukäteen. Voimme myös vähentää ristiriitatilanteita (Al Mutawa, 2014; Trogen, 2020, s. 52–53).

Ennakoinnilla toimimme sillä tavalla, että varataan aikaa vuorovaikutukseen lasten kanssa ja yhdessä turvallisessa ympäristössä keskustellaan. Puhutaan lasten kanssa etukäteen tulevista tapahtumisesta ja mitä lapselta odotetaan. Lapsi toimii sujuvimmin, kun hän tietää mitä häneltä odotetaan. Opetellaan ja harjoitellaan lasten kanssa kehitettävää taitoa ja mietitään yhdessä mitä taitoja tarvitaan esimerkiksi seuraavalle retkelle. Etukäteen tehdään ”Mitä jos.” suunnitelma ja tarvittaessa otetaan avuksi konkreettiset apuvälineet kuten piirustusvihko sekä värikynät esimerkiksi bussissa tai odotustilanteessa. (Positiivinen kasvatusta, 2020.)

2.2.4 Empaattisen johtajuus

Positiivista kasvatusta rakennetaan myös empaattisella johtajuudella. Empaattinen johtajuus tarkoittaa, että kasvattaja tekee aina päätöksiä ja hän kantaa vastuuta tilanteissa, vaikka lasta kuunnellaan, kunnioitetaan ja hänelle annetaan

mahdollisuuksia valita mitä itse haluaa. Kasvattajan johtajuus antaa lapselle turvaa ja aikuinen ohjaa lasta rakkaudella ja empatialla. (Trogen, 2020, s. 57.)

Positiivinen johtajuus ei kuitenkaan tarkoita, että lapsi joutuisi yksin tekemään päätöksiä saa päättää asioita. Lapsi tarvitsee jonkun, joka auttaa ja ohjaa häntä. Lapsi ei voi toimia perheen johtajana siitä syystä, että lapsen aivot eivät ole vielä täysin kehittyneet ja hän ei voi ottaa vastuulleen liikaa päätöksiä. Lapsen tulisi saada vastuuta oman kehityksensä mukaisesti. Jos lapsi saa liikaa vastuulleen, se aiheuttaa hänelle stressiä. Lapsi tarvitsee jonkun aikuisen, joka toimii esimerkkinä. (Positiivinen kasvatus, 2020.)

2.2.5 Positiiviset rajat

Lapset tarvitsevat kasvatuksessaan rakkautta lisäksi rajoja, koska niiden avulla suojellaan lapsia fyysisesti, henkisesti ja sosiaalisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että lapselle ei anneta rajattomia vapauksia tehdä kaikkia mitä hän haluaa, esimerkiksi lapset eivät välttämättä pidä kypärän laittamisesta päähän pyöräillessä. Aikuisena kuitenkin tiedämme, että kypärän tulisi laittaa turvallisuuden vuoksi. Lapsien kanssa olisi kuitenkin hyvä keskustella rajojen pitämisestä ja syistä rajojen takana, ja miettiä seurauksia, jos rajoja ei toteuta. (Positiivinen kasvatus, 2020.)

Toisaalta rajat vaihtelevat perheestä toiseen. Jokainen perhe asettaa omat rajat arvojensa mukaan. Lapsen kanssa pitää kuitenkin keskustella näistä eroista. Esimerkiksi jos lapsi on kaverinsa luona, hän näkee, että kaverin vanhemmilla on eri tapoja käsitellä jotakin asiaa kuin hänen perheessään. Vanhempana minun pitää selittää lapselle, että erilaisuus on normaali asia ja jokaisella perheellä on omat rajat, joita perheen kaikki jäsenet noudattavat. Rajoista ja niiden syistä on myös hyvä keskustella ja tarvittaessa niitä muokataan (Positiivinen kasvatus, 2020).

3 KESKEISET KÄÄNNÖSSTEORIAM JA KÄÄNNÖSSTRATEGIAM

Kääntäminen on prosessi kahden kielen välissä. Kääntämisessä on aina joku, joka haluaa lähettää viestin ja on joku, joka haluaa vastaanottaa sen. Kääntäminen tarkoittaa sitä, että uudelleen kirjoitetaan jotakin tekstiä jollekin yleisölle. Kääntämisessä viestin sisältö, faktat ja tarinat, painottuvat eri tavalla. (Oittinen & Mäkinen 2004, s.13–15.)

3.1 Kääntäjän rooli

Kääntämisprosessissa kääntäjän rooli on tärkeä ja hänelle asetetaan paljon vaatimuksia. Kääntäjältä vaaditaan kielten osaamisen lisäksi kulttuurien, erilaisten elämäntilanteiden ja aihepiirien tavanomaista tuntemusta. Kääntäjältä vaaditaan myös kykyä analysoida, arvioida ja kehittää omaa suoritustaan. (Tommola, 2004, s. 9.)

Kääntämiseen liittyvä Koulutus ja laaja tietämys on myös kääntäjälle tärkeä. Koulutuksen kautta, kääntäjä oppii miten kritisoida omaa työtään ja tarkastella käännettävää tekstiä erilaisista näkökulmista. Kääntäjän tulisi osata erinomaisesti työkieltä ja tuntee kielenkäytön normeja. Lisäksi kääntäjällä tulisi olla hyvä tuntemus käännösteorioista ja käännösstrategioista ja osata käyttää niitä sopivasti. (Oittinen & Mäkinen, 2004, s.14–15.)

Vehmas-Lehdon (2004, s. 41) mukaan kääntäjän kompetenssia ja osaamista vaikuttaa kääntämisen laatuun. Kääntäjän kompetenssi tarkoittaa tietoja, taitoja ja ominaisuuksia, joita ammattitaitoiselta kääntäjältä vaaditaan. Kääntäjällä pitää olla tietoa ja kokemusta lähtökielen ja tulokielen rakenteellisista eroista ja siitä, miten kumpaakin kieltä käytetään luontevasti. Kääntämisen ei pitäisi olla sanasta saamaan, vaan toimia kunkin kielen omilla ehdoilla. Kääntäjän on osattava valita kyseisen kielen tapa kirjoittaa erilaisia tekstityyppejä. Kääntäjän tulisi olla tietoinen tekstinulkoisista seikoista ja hänelle on tärkeä tuntee erikoisalvoja, ainakin perustiedot yhdestä tai useasta erikoisalasta ja niiden kielenkäytöstä. Kääntäjä tarvitsee

myös työmoraalia. Työmoraaliin kuuluu esimerkiksi rehellisyys, huolellisuus, täsmällisyys ja lojaalius toimeksiantajalle. (Vehmas-Lehto, 2004, s. 41–43.)

Kääntämisprosessissa kääntäjä käsittelee kirjoitettua lähtötekstiä, analysoi sitä ja kääntää sen kohdekielen ominaisuuksien mukaisesti. Kääntäjän pitää pohtia, millaisia odotuksia kohdetekstin lukijalla on (Munday, 2012, s. 8). Hän määrittelee lähtötekstin tyyppin, ja miettii käännteorioiden perusteella, mikä on sopiva strategia.

3.2 Keskeiset käännteoriat

Kääntämistä joskus nähdään aktiivisena toimintana, mutta joskus vain lähtötekstin kopioimisena. Kääntämistä käsitetään mekaanisena prosessina, johon ei liitetä luovuutta. Monet käänntieteilijät sen sijaan ovat siitä mieltä, että käänntöksen tärkein tehtävä on tekstin uudelleen kirjoittaminen uutta lukijaa varten. Erilaiset käännteoriat esittävät kääntämisen eri tavoilla. Jotkut painottavat enemmän käänntöskieliasua, toiset painottavat viestiä ja toiset käänntöslaatua. Keskeisimmät käännteoriat ovat: lingvistiset-, kommunikatiiviset- ja skoposteoriat. (Hytönen & Rissanen, 2006, s.72.)

3.2.1 Lingvistiset ja kommunikatiiviset käännteoriat

Lingvistiset käännteoriat ja kommunikatiiviset käännteoriat ovat keinot, jotka kääntäjä käyttää käänntöstehtävässä mutta ne ratkaisevasti eroavat toisistaan. Lingvistisissä käänntösteorioissa käänntös vastaa sisällöllisesti tekstiä, jonka perusteella käänntös on tehty, eli käänntöksen on semanttisesti lähtötekstin ekvivalentti. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka käänntöksen sisältö vastaa lähdetekstiä, tulee sen noudattaa kielellisesti kohdekielen normeja. Tekstiä ei siis käänntetä sanasta sanaan vaan siten että lopputuloksena on kohdekielellä kieliopillisesti ja sanastollisesti luonteva teksti. Vehmas-lehto, 1999, s. 35–36.)

Lingvistisissä käännösteorioissa käänöksessä säilytetään siis lähtötekstin ilmauksen merkitys, mutta käännöstä tehdään tulokielelle ominaisin keinoin. (Vehmas-lehto, 1999, s. 90–91.)

Kommunikatiiviset käännösteoriat puolestaan tarkoittavat sitä, että kääntämisessä on kyse ensisijaisesti viestinnästä. Kommunikatiivisessa käännösteoriassa käsitellään viestinnän muoto ja sisältö. Yksikielisessä lähtötekstissä on aina joku viesti, lähettäjä, vastaanottaja ja kanava, jolla viestin kulkee. Kaksikielisissä tilanteissa toisaalta kaikkien edellä mainittu lisäksi tulee kääntäjä, joka toimii lähtötekstin viestin vastaanottajana ja tulokielisen viestin lähettäjänä. (Vehmas-lehto, 1999, s. 70–86.)

On erilaisia kommunikatiivisia käännösteorioita, kuten funktionaaliset ekvivalenssiteoriat, ja dynaamiset ekvivalenssiteoriat mutta aloittaisin skoposteorian käsitteilyn vastaa seuraavassa alaluvussa (Vehmas-lehto, 1999, s. 70–86).

3.2.2 Skoposteoriat

Skopos on kreikan kielen sana, joka merkitsee tarkoitusta. Sana Skopos on periaatteessa funktio sanan synonyymi. (Vehmas-lehto, 1999, s. 92.) Skoposteorian mukaan kääntämisessä pääasia on se, että käänös on hyvä, vaikka se ei sisällöllisesti vastaisikaan lähtötekstiä. Hyvä käänös on sellainen, joka pystyy toteuttamaan oman funktionsa, ja kaikkein tärkeintä kääntämisessä on käänöksen tarkoitus ei lähtötekstin tarkoitus. Kaksi kulttuuri- kielijärjestelmää eivät voi millään tavalla olla samanlaisia. Kääntäjä siis määrittelee lähtötekstin elementit, jotka ovat siirrettävissä, ja kääntäessään tavallaan kirjoittaa uuden tekstin. (Hytönen & Rissanen, 2006, s. 71–72.)

Skoposteoriassa käänös voidaan muokata kohdetekstin tapoihin sopivaksi, mutta se ei ole välttämätöntä. Skoposteoriassa kääntäminen on yksi toiminnan muoto, jolla voisi olla päämäärä ja tarkoitus. (Vehmas-lehto, 1999, s. 92–94.)

3.3 Käännösstrategiat

Käännösstrategia tarkoittaa käytännön toimintatapoja, jotka nousevat eri teorioiden soveltamisesta käännöstyössä. Käännösstrategiat ovat siis kääntäjän keinoa ja menetelmiä, joita hän käyttää ja toteuttaa kääntämisprosessissa. Kääntäjä valitsee strategioita monien asioiden perusteella. Kääntäjän pitää ensin lukea, ymmärtää ja analysoida lähtöteksti. Lähtötekstin tyyppi määrittää yleisen kääntämistavan. Informatiivisen tekstin kääntämisessä esimerkiksi tarvitaan eri keinoa kuin vaikka kirjallisuuden tekstin kääntämisessä. Keskeiset käännösstrategiat, joita usein käytetään, ovat kotouttaminen, vieraannuttaminen ja pragmaattiset adaptaatiot. (Hytösen 2006, s. 66.)

3.3.1 Kotouttaminen ja vieraannuttaminen

Ruokosen (2004, s. 63) mukaan kääntämisessä kääntäjällä on kaksi vaihtoehtoa: tuottaa lähdetekstin vieraus esiin käännöksessä tai muokata käännöstä, että se vastaa kohdekulttuurin odotuksia ja normeja. Ensimmäistä vaihtoehtoa kutsutaan vieraannuttamiseksi ja toista kotouttamiseksi. Kotouttamisella tarkoitetaan, että kääntäjä sopeuttaa käännettävä tekstin kohdekulttuuriin ja -kieleen niin, että se noudattaa näiden normeja. Kotouttamis-strategiassa kielen rakenteita ja ilmaisutapojen muutokset ovat merkittäviä. (Huuhtanen, 2016, s. 17.)

Vieraannuttamisella sen sijaan tarkoitetaan, että käännökseen jätetään vieras alkuperä näkyviin, ja tekstistä näkyy, että se on käännös. Vieraannuttamisessa kääntämisessä lähde- ja kohdekulttuurin suhdetta tasapainottaa ja kääntäjän tulisi kohdetekstin näkyväksi. (Huuhtanen, 2016, s. 16–17.)

3.3.2 Pragmaattiset adaptaatiot

Pragmaattiset adaptaatiot ovat ratkaisumenetelmiä, joilla sellaiset lähtötekstin kohdat tai jaksot, jotka eivät sellaisinaan käännettyinä tule toimimaan hyvin

kohdekielessä, muokataan uuteen kulttuuri- ja kieliympäristöön sopiviksi. Pragmaattiset adaptaatiot ovat lähtötekstissä olevat kohdat, jotka eivät suorina käännöksinä toimisi kohdekielessä, ja niitä muokataan sillä tavalla, että ne istuvat tulo-kulttuuriin ja kieliympäristöiden huomion ottaminen. (Vehmas-lehto, 1999, s. 112.)

Näissä ratkaisumenetelmissä otetaan huomioon vastaanottajakunta, käännöksen funktio ja muut tilannetekijät. Pragmaattiset adaptaatiot ovat luonnollisia osia käännöksestä riippumatta siitä, pyritäänkö käännöksessä säilyttämään lähtötekstin sisältö tai tarkoitus vai eroaako käännöksen tarkoitus lähdetekstin tarkoituksesta. (Vehmas-lehto, 1999, s. 112.)

Pragmaattiset adaptaatiot voisivat olla lisäyksiä, poistoja, korvauksia tai järjestyksen muutoksia. Pragmaattisten adaptaatioiden taustalla ovat aika-, paikka- ja tekstifunktioerot, tai viestin vastaanottajien taustatietojen erot, tai kulttuurien erot tai vaikka konventioerot. (Vehmas-lehto, 1999, s. 112.)

4 KÄÄNNÖSPROSESSIN KUVAUS

4.1 Lähtötekstin valinta ja toimeksianto

Opinnäytetyöni aiheena on positiiviseen kasvatukseen liittyvän perehdyttämismateriaalin kääntäminen. Käännösprosessini alkoi kun, otin yhteyttä tuttuun päiväkottiin ja tiedostelin sen johtajalta siitä, onko päiväkodissa jotain materiaalia, jota tarvitaan kääntää arabian kieleen. Päiväkodissa on käytössä positiivinen kasvatukseen liittyvä materiaali, jonka tarkoitus on perehdyttää päiväkodin työntekijöitä positiivisen kasvatuksen merkitykseen ja käytäntöihin.

Keskusteltiin päiväkodin erään opettajan kanssa siitä, että positiivinen kasvatuksen käsite ja positiivinen kasvattajan pilarit eivät välttämättä tuttuja monille arabi-ankielisille ihmisille, joten perehdytysmateriaalin kääntäminen on tarpeellinen. Olisi siis hyödyllistä, jos käännän positiiviseen kasvatukseen liittyvää perehdytysmateriaalia arabian kielelle, koska materiaali on jo käytössä päiväkodissa perehdyttämistä varten.

Päiväkodilla on toivomuksia, että positiivisen kasvatuksen perehdytysmateriaali, joka on tarkoitettu kaikille päiväkodissa toimiville työntekijöille, on hyvä olla myös arabian kielellä. Perehdytysmateriaali oli yhteensä 8 sivua, jotka sisältävät: positiivisen kasvatuksen tarkoitus, positiivisen kasvattajan pilarit ja positiivisen kasvatuksen aakkoset. Päiväkoti toivoi kuitenkin, että ainakin positiivisen kasvatuksen tarkoituksen ja positiivisen kasvattajan pilareiden osat käännetään arabian kielelle.

Käännöksen tarkoitus on sama kuin lähtötekstillä, eli perehdyttää kaikkia työntekijöitä, jotka toimivat lasten arjessa positiivisen kasvatuksen merkitykseen ja käytäntöihin. Päiväkodin kanssa tehtiin sopimuksen, että päiväkodilla on opinnäytetyöhön monistusoikeudet sekä oikeudet käyttää opinnäytetyönä tehtyä käännöstä esittely- ja opetuskäytössä.

Käännettävä teksti siis oli noin kolme sivua ja tekstin tyyli oli informatiivinen. Kun käännettävä materiaali oli päätetty, luin sen kokonaan monta kertaa. Aihe oli minulle kiinnostava. Luin aiheesta suomenkielisiä sekä arabiankielisiä kirjoja. Olen lukenut ja kuunnellut positiivisesta kasvatuksesta paljon, joten aihe on minulle ennestään tuttu ja tunnen aiheeseen liittyviä sanastoja molemmilla kielillä.

Kääntäminen on prosessi kahden kielen välissä, eli lähtökieli ja kohdekieli. Kääntämisessä on siis lähtöteksti, eli alkuperäinen teksti ja kohdeteksti, joka on käännösteksti. Käännökseni tarkoitus oli sama kuin lähtötekstin, eli en joutunut muokkaamaan sisältöä käännöksessä. Kääntämisessä otin kuitenkin huomioon kielen ominaisuudet. Tärkeä oli saada tekstin tarkoitus välitettyä kohdekielelle. Kääntäminen tuntui helpommalta ja sujuvammalta, kun hallitsin aiheen molemmilla kielillä.

Kääntämisprosessissa sain ohjausta työelämäohjaajalta, joka on auktorisoitu kääntäjä. Hänen kanssansa juttelin alusta asti siitä, mitä arabian kielen muotoa käännöksessä olisi syytä käyttää. Arabian kielen muodot vaihtelevat maittain, joten aiheuttaa haasteita kääntämisessä. Mietittiin esimerkiksi että, sopisi paremmin kirjallinen kieli paremmin, vai onko yleiskieli sopivampi. Päätettiin, että olisi parempi käyttää yleiskieltä, sen takia että arabiankieliset maahanmuuttajat Suomessa tulevat eri arabianmaista ja heillä on varmasti erilaista tieteellistä taustaa, joten yleiskieli olisi paras vaihtoehto.

4.2 Kääntämiseen liittyvät haasteet ja ratkaisut

Periaatteessa tein käännökseni skoposteorian perusteen mukaisesti. Skoposteoriassa hyvä käännös on sellainen, joka pystyy toteuttamaan oman funktionsa, ja kaikkein tärkeintä kääntämisessä on käännöksen tarkoitus. Käännöksessäni oli tärkeä saada ideoita ja ajatuksia positiivisesta kasvatuksesta perille alkuperäisen tai kohdetekstin tyylin riippumatta.

Kääntämisessäni piti ottaa huomioon siihen, että arabian kieli on erilainen kuin suomen kieli. Arabian kieli on rikas kieli, jossa on yli 12 miljoona sanaa (Alsaragna, 2019).

Arabian kielen sanavarasto on monipuolinen, ja jokaisella sanalla on merkitys, joka eroaa muista. Arabian kielellä on esimerkiksi vähintään 11 sanaa (rakkaus) sanalle, ja jokainen niistä ilmaisee eri vaihetta rakastumisprosessissa. Esimerkiksi sana "hawa" kuvaa sielun tai mielen alkuperäistä vetovoimaa tai taipumusta toista kohtaan. Termi tulee juurisanasta "h-w-a" - ohimenevä tuuli, joka voi nousta ja laskea (British council, 2021).

Arabian kielellä käytetään myös "Harakat". Harakat ovat lyhyet vokaalimerkit ja ne ovat arabian kielen manipulointityökaluja. Harakat ovat mukana jokaisessa arabian kielen sanassa tai kirjaimessa joko antamaan yksityiskohtaisemman ja ymmärrettävämmän merkityksen tai muuttamaan sanan koko merkitystä tai lause tai jopa kirjain erikoistapauksissa. (Alsaragna, 2019.)

Tällä mielenkiintoisella esimerkillä nähdään, miten ytimekäs on arabian kieli. Arabiankielisellä sanalla (فأسقيناكموه) on sama merkitys kuin suomenkielisellä lauseella (Sitten annoimme sen teille juotavaa).

Arabiankielisellä sanalla (فأسقيناكموه) " ف " on kirjan, joka tarkoittaa suomeksi "sit-ten". " كم " on vastine " teille " sanaan, ja " ه " ja niin edelleen.

Käännöksessäni ensimmäisessä virkkeessä on samankaltaisen esimerkki:

"Positiivisen kasvatuksen pohjana on positiivinen psykologia. Positiivinen psykologia on perinteisen psykologian rinnalle syntynyt tieteenhaara, jossa tutkimuksen kohteena on subjektiivinen hyvinvointi, tuttavallisemmin onnellisuus.

Positiivinen"

السامية، وعلى "تثأ علم النفس الإيجابي كفرع من فروع علم النفس، ويُعنى بتحقيق السعادة والحياة الإنسانية"
أسسه بنيت التربية الإيجابية

Tästä lauseesta sain työelämän ohjaajalta kommentteja, että vaikka virke on alkuperäisessä tekstissä pidempi, käännöksessäni olin korvannut sen lyhyellä lauseella, ja tämä johtuu arabian kielen ominaisuuksista. Tässä käytettiin pragmaattinen adaptaation strategiaa ratkaisumenetelmänä, eli lauseen tyyli on muokattu arabian kieliympäristöön sopiviksi.

Työelämänohjaaja ohjasi myös minua siitä, että nimien alkuperäisessä tekstissä täytyy kirjoittaa arabian kirjaimilla lisäksi alkuperäisellä kielellä ja ne laitetaan sulkuihin. Tähän käytettiin vieraannuttamisen strategiaa ratkaisuna. Vieraannuttamisessa strategiassa käännökseen jätetään vieras alkuperä näkyviin, ja tekstistä näkyy, että se on käännös. Englannin kielen nimi "Martin Seligman" jätettiin sellaisenaan ja myös kirjoitettiin arabiankielillä kirjaimisilla. Esimerkiksi näin:

(Martin Seligman) مارتين سليجمان.

Joitakin sanoja minun piti miettiä ja pyytää neuvoja myös arabian kielen asiantuntijalta, koska sanalla on monta tarkoitusta ja arabiankieliset sanat ovat merkitykseltään paljon tarkempia kuin mikään muu kieli ja ehkä tämä vastaa kysymykseen "miksi arabian kielessä on liikaa sanoja". Lisäksi harvoin löytää arabialaista sanaa, jolla on useampi kuin yksi merkitys, mikä tekee sanasta luotettavamman käytettävän (Alsaragna, 2019).

"Hyvinvointi" sana esimerkiksi ilmenee monissa kontekstissa alkuperäisessä tekstissä. Vaikka suomenkielisessä käytettiin yhtäläistä sanaa, eli "hyvinvointi" sana eri kontekstissa, arabian kielessä sanan valinta vaihtelee kontekstin riippuen. Tämä näkee seuraavilla esimerkillä:

*"Suomen on alettu perehtyä positiivisen kasvatuksen käytäntöihin, ja käytännössä huomattu sen hyvät vaikutukset lasten ja aikuisten **hyvinvointiin**".*

وقد بدأت مبادئ التربية الإيجابية تُطبَّق فعلياً في العديد من رياض الأطفال في أنحاء البلاد، وأظهرت النتائج أثراً إيجابياً على صحة الأطفال والكبار على حد سواء.

Yllä olevassa lauseessa käytin esimerkiksi ”**صحة**” sanaa, joka tarkoittaa (ihmisen terveys), joka on ”hyvinvointi” sanan vastine.

Toisessa kontekstissa esimerkiksi käytin sanaa: ” الحياة الكريمة ”, ”hyvinvointi” sanan vastineena, joka tarkoittaa suomeksi ”hyvä ja laadullinen elämä”.

*”Tällöin hänen on mahdollista säädellä tunteita ja oppia uusia taitoja. Positiivinen kasvat-
tus lisää sekä lapsen että aikuisen **hyvinvointia**”.*

ويمكن بالتالي من ضبط مشاعره وتعلم مهارات جديدة. فبتطبيق مبادئ التربية الإيجابية نحقق **الحياة الكريمة** للطفل وللمربي على حد سواء.

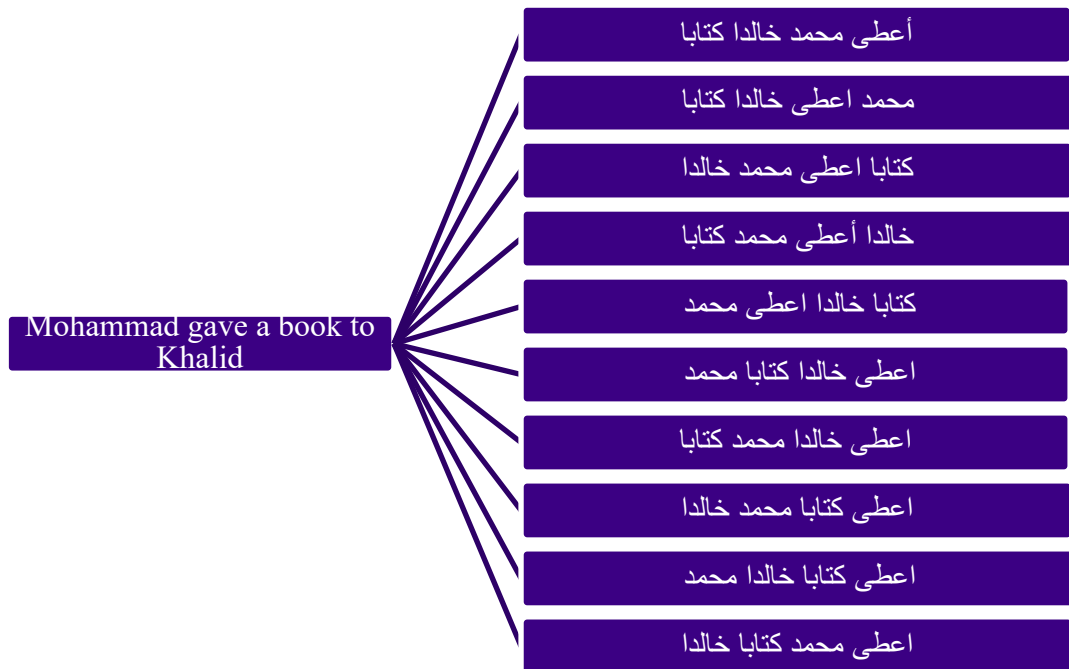
Kolmosessa kontekstissa käytin ”التنمية” sanan tarkoitusta, joka suomeksi kuuluu elämän laatuun. Esimerkiksi:

*”Kasvattajan tulee pitää huolta myös omasta jaksamisestaan ja **hyvinvoinnistaan**, jotta pystyy toimimaan jokaisessa tilanteessa harkitulla tavalla”*

على المربي أن يُنمِّي الجانب النفسي والبدني لديه، ويدرب نفسه على الصبر والتحمل. الأمر الذي يُعينه على التعامل بحكمه مع كل المواقف التربوية.

Lisäksi alla olevana esimerkkinä näkyy, miten arabian kielellä myös sanan järjes-
tys vaikuttaa merkitykseen. Alla olevilla 10 arabiankielisillä lauseilla on vain yksi
yhtäläinen suomen kielessä. Kaikilla niillä on sama yleinen merkitys, mutta jokai-
sella niistä on erilainen viitteellinen merkitys suhteessa vastaanottajan

tietoisuuteen sanotusta, tunteeke vastaanottaja Mohammadia tai Khalidia (Al-saragna, 2019).

Englannin kielellä pelkästään yhdellä lauseella voidaan korvata sama tarkoitus, eli "Mohammad gave Khaled a book". En ole varma, onnistuuko tämä suomen kielellä?

Toinen esimerkiksi käännöksessäni on:

"Positiivisen kasvatuksen pohjana on positiivinen psykologia"

lauseen rakenne on: objekti+ apuverbi+ subjekti. Jos halutaan saada saman tarkoituksen arabiankielisen käännöksessä, koko lause muodostetaan täysin eri tavalla. Tämä on myös pragmaattisen adaptaation strategian käytön seimerkki:

"نشأ علم النفس الإيجابي كفرع من فروع علم النفس"

Suomeksi: Positiivinen psykologia perustettu psykologian haaraksi

Toisaalta käännöksessäni ”yhteys” sanan korvasin usealla sanalla, vaikka arabiankielisen vastine löytyy mutta on parempi käyttää useampaa sanaa, jolla saan esiin tarkan merkityksen. ”Yhteys” käännetään arabiaksi ”علاقة”, joka voisi olla ihan mikä tahansa yhteys. Yhteys voisi tarkoittaa ”parisuhteen välistä suhdetta” tai ”vanhempien ja lasten välistä suhdetta” ja niin edelleen. Sen takia käänsin ”yhteys” sanan näin, että se on ”العلاقة بين الطفل والأبوين”, joka suomeksi tarkoittaa ”suhde vanhempien ja lasten välillä”.

Tässä sanan kääntämisessä lisäsin sanaa, ”vanhempia” ja ”lasten” saadakseni lauseen tarkoitus selväksi. Tässä käytettiin myös pragmaattinen adaptaation strategiaa ratkaisumenetelminä.

4.3 Käännöksen tarkastaminen ja viimeistely.

Työelämänohjaaja ohjaasi minua koko käännösprosessissa. Sain myös tukea arabiankieliseltä asiantuntijalta. Kun käännökseni oli valmis lähetin sen työelämänohjaajalle. Työelämänohjaaja tarkisti ja teki tekstin kielen oikoluvun ja sain hyvää palautetta häneltä. Muokkasin käännös työelämän ohjaajan kommentoiden mukaisesti.

Käännöksen on lähetetty myös erilaisille arabiankielisille kavereilleni luettavaksi. Kaverit ovat erilaisista maista kotoisia ja jokaisella on erilainen kielimurre. Sain kavereilta palautetta, että teksti oli hyvin kirjoitettu ja kieli oli selkeä ja ymmärrettävä. Lopuksi lähetin käännöksen päiväkodille käyttäväksi. Käännöksen tuloksena sain hyvää ja laadullinen käännös, jota voidaan käyttää ihan missä vaan lasten toiminnissa.

5 POHDINTA

Tulkkaus ja käännösala on minun ammattialani. Kasvatusala on kuitenkin minun lempialani, siitä haluan aina oppia lisää. Opinnäytetyössäni halusin yhdistää molemmat alat. Koska Suomessa asuu tällä hetkellä muutakin kuin suomea äidinkielenään, ajattelin tehdä käännöksen jostakin kasvatustieteeseen liittyvistä aiheista.

Syy miksi valitsin positiivisen kasvatuksen aiheen on se, että aihe on ajankohtainen ja hyvin tärkeä, jota korostetaan koko maailmassa. Lisäksi ympäri Suomen positiivisen kasvatuksen pilarit aloitettiin laajasti toteuttaa monissa päivähoiton paikoissa. Arabiankielinen materiaali olisi hyvin tarpeellinen arabiankielisille kieliharjoittelijoille, joilla on mahdollisuus toimia lasten arkitoiminnoissa.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kääntää positiiviseen kasvatukseen liittyvä perehdytysmateriaali arabian kielelle. Alkuperäisen tekstin tarkoituksena on perehdyttää lasten kasvattajia, positiivisen kasvatuksen merkitykseen. Tavoitteena oli se, että päiväkodin kieliharjoittelijat ja muut saavat tietoa päiväkodissa käytössä olevista positiivisen kasvatuksen periaatteista. Tämän vuoksi päätin kääntää positiivisen kasvatuksen perehdytysmateriaalin arabian kielelle.

Opinnäytetyön tekemisprosessissa opin paljon erilaisesta tietoperusteista. Opin kasvatustieteen, että kääntämistieteen alasta. Opinnäytetyön tekemisen aikana opin myös, miten hallitsen jotakin aihetta eri oppimistavoilla. Opin miten monikielillä ihmisellä on paljon enemmän mahdollisuuksia oppia ja etsiä tietoja kuin pelkästään yhdenkielillä ihmisellä. Luin monta kirjoja ja artikkeleita positiivisesta kasvatuksesta ja sillä lisäsin tietoani kasvatustieteen alalla. Luin esimerkiksi monia kasvatustieteen artikkeleita suomen, arabian ja myös englannin kielillä. Lisäksi kuuntelin aiheeseen liittyviä luentoja.

Käännösteoriasta ja strategioista opin myös paljon ja osaan käyttää niitä ammattimaisesti. Olin kiinnostunut erityisesti skoposteoriasta, koska siinä käännös laatu on merkiselisin asia. Luin siitä ja otin sen mukaan, kun pohdin käännöksessäni ratkaisusta. Oli todella mielenkiintoista oppia mistä olen itse kiinnostunut.

Kääntäminen on ollut aina myös kiinnostava ala, jota haluaisin kehittää ja siinä haluan tehdä töitä. Käännösprosessi oli minulle haastavin vaihe koko työnprosessissa. Olen kuitenkin oppinut siitä paljon. Olen lisännyt tietoa esimerkiksi arabian kielen ominaisuuksista. Arabian kielen ominaisuuksien ymmärtäminen auttoi minua käännösprosessissa päättämään, mikä ovat sopivia ratkaisuja käännöksessä.

Käännöstyö on tärkeä koska sen avulla tuetaan maahanmuuttajia kotoutumisprosessissaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Kasvatus- ja opetusjärjestelmä on yksi keskeinen ala, jossa perheiden ja kasvatus- ja opetusalan ammattilaisten vuorovaikutus ja vastavuoroinen ymmärtäminen on erityisen tärkeä.

Etsin aikaisemmista tutkimuksista, onko saman tyyppistä projektia tehty aiemmin. Arabian kielellä kasvatusalaan liittyvää kirjallisuutta on vähän. Käännösteoksia suomesta arabiaan on myös vähän kasvatustieteen alalla. Olisi hyvin tärkeää tehdä jatkossakin samalaisia projekteja, koska kasvatustieteen ala on aiheena hyvin tärkeä kasvattajille ja vanhemmille kulttuuritaustasta tai kielestä riippumatta.

LÄHTEET

- Alsaragna, S. (2019). *What makes arabic language distinctive?*
<https://medium.com/@safaaalsaragna/what-makes-arabic-language-distinctive-80bad271b392>
- Britishcouncil. (19.11.2021). A few surprisings facts about the Arabic language.
<https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/surprising-facts-about-arabic-language>
- Huhtanen, S., (2016). *Kotouttaminen, vieraannuttaminen ja uudelleenikäntäminen. Jules Vernen Vingt mille lieues sous les mers –teoksen suomennoksissa*. Pro gradututkielma. Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/99095/GRADU-1464358719.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Hytönen, N., & Rissanen, T. (2006). *Käden käännteessä*. Helsinki.
- Hytönen, N. (2006). Käännösteorioiden kirjo kääntäjän työväliseksi. Teoksessa N. Hytönen, & T. Rissanen (toim.), *Käden käännteessä*.
- Lundberg, M., & Psouni, E. (2005) lasten ja vanhempien välinen kiintymys. Teoksessa J. Hansson, & CH. Oscarsson (toim.), *Onnellinen lapsuus. Kirja vanhemmille* (s.19–20). Otava.
- Lundberg, T. (2003). *Positiivinen lapsi*. Gummerus.
- Munday, J. (2012). *Introducing Translation Studies*. Theories and applications. Routledge, Oxon.
- Oittinen, R., & Mäkinen, P. (2004). *Alussa oli käännös*. Tampereen yliopisto.
- Positiivinen kasvatus. (24.4.2021). *Mikä on positiivinen kasvatus*.
<https://positiivinenkasvatus.fi>
- Ruokonen, M. (2004). Schleiermacher, Berman ja Venuti: Kolme käännösteoreettista näkökulmaa vieraannuttamiseen. Teoksessa J.

- Tommola, (toim.), *Kieli, teksti ja kääntäminen* (s.63). Turun yliopisto.
- Seligman, M. 2004. *The new era of positive psychology*. Ted.com. Talks.
https://www.ted.com/talks/martin_seligman_the_new_era_of_positive_psychology
- Tilastokeskus 2021. Maahanmuuttajat ja kotoutuminen. Vieraskieliset.
<https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/vieraskieliset.html>
- Tommola, J. (2004). *Kieli, teksti ja kääntäminen. Mikä on kääntämisen ja tulkkauksen ydin?* Turun yliopisto.
- Trogen, T. (2020). *Positiivinen kasvatusta*. PS-kustannus 2020.
- Vehmas-Lehto, I. (2004). *Kääntäjän työ*. Teoksissa R. Oittinen, & P. Mäkinen, (toim.) *Alussa oli käänös*. Tampereen yliopisto.
- Vehmas-Lehto, I. (1999). *Kopiointia vai kommunikointia, johdatus käänösteoriaan*. (2.korjattu painos). Lectura.
- أبو السعد، م (2009). *كيف تصبح مربيا إيجابيا وفق المنهج الإسلامي*.
 [Video;luentotalenne]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=mzjI9Z3tQMI>
- أبو السعد، م (2009). *استراتيجيات التربية الإيجابية*. دار إقرأ.
- المطوع، ج (2014). *خمس أساليب تربوية لاستقلال شخصية الأبناء*.
<https://www.drjasem.com/2014/09/5/أساليب-تربوية-لاستقلال-شخصية-الأبناء/>

LIITE 1. Positiivisen kasvatuksen perehdytysmateriaali suomen kielellä

Positiivinen kasvat

Positiivisen kasvatuksen pohjana on positiivinen psykologia. Positiivinen psykologia on perinteisen psykologian rinnalle syntynyt tieteenhaara, jossa tutkimuksen kohteena on subjektiivinen hyvinvointi, tuttavallisemmin onnellisuus. Positiivisessa psykologiassa keskitytään muun muassa ihmisen voimavaroihin, vahvuuksiin ja myönteiseen ajatteluun. Positiivinen psykologia tutkii sitä, mikä meissä on toimivaa ja miten voisimme lisätä sitä. Positiivisen psykologian uranuurtajana toimii muun muassa yhdysvaltalainen psykologi Martin Seligman.

Viimevuosina on alettu puhua paljon myös positiivisesta pedagogiikasta ja positiivisesta kasvatuksesta. Monissa varhaiskasvatyüksiköissä ympäri Suomen on alettu perehtyä positiivisen kasvatuksen käytäntöihin, ja käytännössä huomattu sen hyvät vaikutukset lasten ja aikuisten hyvinvointiin. Positiivinen pedegogiikka perustuu käsitykseen lapsesta aktiivisena toimijana ja merkitysten rakentajana. Se nostaa keskiöön lasten osallisuuden, vahvuudet ja myönteiset tunteet. Sen tavoitteena mahdollistaa yksilön ja yhteisön kokonaisvaltaisen kukoistuksen.

Positiivisen kasvattajan pilarit:

Yhteys

Lapsen turvallinen kiintymyssuhde vanhempaan on erittäin tärkeä lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle. Vanhemman (tai ensisijaisen kasvattajan) suhde vaikuttaa tuleviin ihmissuhteisiin, emotionaaliseen kasvuun ja resilienssiin (selviytymis- ja sopeutumiskyky). Vahvan kiintymyssuhteen rakentaminen ja hyvä vuorovaikutus lapsen ja vanhemman välillä suojaavat lasta.

Kunnioitus

Kunnioitus koostuu henkisestä ja fyysisestä kunnioituksesta. Kunnioitamme lapsen kehoa ja yksityisyyttä, emmekä siksi käytä väkivaltaa häntä kohtaan. Samoin kunnioitamme häntä itsenään ja annamme hänen etsiä ja kehittyä omaan tahtiin omanlaisekseen yksilöksi.

Ennakointi

Positiivisessa vanhemmuudessa ja kasvatuksessa koetetaan kasvatuksen painopiste siirtää reagoinnista suunniteltuun tilanteeseen vastaamiseen. Oleellista on ongelmien ennaltaehkäisy. Käyttäytymiseen puuttumiseen ennen kuin siitä tulee ongelma sekä tilanteiden läpikäymiseen ennakolta. Se on kuin suojatien maalaamista. Tiedän, että tuolla on vaaroja, joten teen tähän suojatien. Mietitään siis enakkoon, mitä voi tapahtua ja mistä voi tulla ongelma sekä toimintasuunnitelma sitä varten, jos tilanne kuitenkin tulee eteen.

Empaattinen johtajuus

Empaattisena kasvattajana ymmärrät lasta ja osaat samaistua lapsen tarpeisiin tavalla, joka auttaa häntä. Lapsi tuntee tulevansa kuulluksi ja ymmärretyksi. Samalla johtajana pidät kiinni niistä rajoista, joita vanhempi lapselle asettaa.

Positiiviset rajat

Positiivinen kasvatusta ei kuulu salliviin kasvatustyyliin, vaan lapsella täytyy olla rajat. Kasvattamiseen ei kuitenkaan kuulu rangaistuksia, vaan lasta opetetaan säätelemään impulssejaan ja käyttäytymistä (esimerkiksi toisen lapsen lyömistä), opettaa uusia taitoja, korjaamaan virheitään ja etsimään ratkaisuja.

Lapsi ei siis toimi rangaistuksen pelosta tai palkkion toivossa, vaan käyttää vanhemmiltaan (tai muulta kasvattajalta) oppimiaan tietoja ja taitoja käyttöksensä ohjaamiseen ja päätöksien tekoon.

Lapsi ei opi uusia taitoja komentamalla ja rangaistuksin. Siten saamme aikaan vain loputtomia valtataisteluja, jotka usein johtavat lapsen ei-toivotuun käyttäytymiseen. Tottelemisen sijaan voisimme opettaa lasta ajattelemaan itse ratkaisuja hankaliin tilanteisiin. Positiivisen kasvatuksen ydin on lapsen empaattinen kohtaaminen. Kun lapsi tuntee olonsa turvalliseksi, kokee tulleensa kuulluksi ja ymmärretyksi sekä saa tarpeeksi läheisyyttä, vähentää se lapsen stressiä ja pahaa oloa. Tällöin hänen on mahdollista säädellä tunteita ja oppia uusia taitoja. Positiivinen kasvatus lisää sekä lapsen että aikuisen hyvinvointia. Lasten kanssa työskentelevän täytyy olla tietoinen omista arvoistaan ja lähtökohdistaan, mitä hän pitää lasten kasvatuksessa tärkeänä? Kasvattajan tulee olla myös tietoinen siitä, että hänen toiminnallaan on merkitystä lapsen itsetunnon kehittymisen kannalta. Kasvattajan tulee olla tietoinen omista kasvatustavoistaan, ja niiden taustalla vaikuttaviin tekijöihin. Jokainen voi itse miettiä, miten häntä itseä on aikanaan kasvatettu, ja haluaako itse toimia tietoisesti samalla vai eri tavalla. Kasvattajan tulee pitää huolta myös omasta jaksamisestaan ja hyvinvoinnistaan, jotta pystyy toimimaan jokaisessa tilanteessa harkitulla tavalla. Itselleen pitää olla myös armollinen, ja ymmärtää, että myös vanhemmalla on oikeus kaikenlaisiin tunteisiin, ja joskus voi olla huono päivä. Olennaista näissä tilanteissa on se, että lapselle selitetään ikätason mukaisesti mistä tilanteesta on kyse, ja ettei vanhemman paha mieli johdu lapsesta.

LIITE 2. Positiivinen kasvatus perehdytysmateriaalin varsinainen käännös suomesta arabiaan.

التربية الإيجابية

نشأ علم النفس الإيجابي كفرع من فروع علم النفس، ويُعنى بتحقيق السعادة والحياة الإنسانية السامية، وعلى أسسه بنيت التربية الإيجابية. ويهتم علم النفس الإيجابي بدراسة مكامن القوة والفضائل الإنسانية والتفكير الإيجابي. ويهتم أيضاً بالقوى الكامنة وكيفية تنميتها، ويُعدُّ عالم النفس الأمريكي مارتن سليجمان (Martin Seligman) على قائمة رواد هذا العلم.

وفي السنوات الأخيرة جرى الحديث عن التربية الإيجابية وأصولها في فنلندا. وقد بدأت مبادئ التربية الإيجابية تُطبَّق فعلياً في العديد من رياض الأطفال في أنحاء البلاد، وأظهرت النتائج آثاراً إيجابية على صحة الأطفال والكبار على حد سواء.

وترتكز أصول التربية الإيجابية على مفهوم أنَّ الطفل فرد فاعل وبنّاء في المجتمع، وهنا تبرز أهمية المشاركة، والتركيز على مكامن القوة لديه، وإظهار المشاعر الإيجابية. وبالتالي الوصول إلى الهدف الأسمى من التنمية على الصعيدين الفردي والمجمعي.

أسس التربية الإيجابية:

العلاقة بين الطفل والمربي:

تُعدُّ العلاقة الوثيقة بين الطفل ووالديه ذات أهمية كبيرة في جميع مراحل نمو الطفل، وتطوره، ومصدر أمان له. وتؤثر العلاقة الإيجابية بين الطفل والمربي على علاقة الطفل مع الآخرين أيضاً، وعلى نموه العاطفي، ومقدرته على التكيف مع غيره، والتعامل مع المشكلات. فبناء علاقة قوية بين الأهل والطفل، وتنمية مهارات التواصل الجيد تُعدُّ إحدى وسائل حماية الطفل.

الاحترام:

نعني بالاحترام هنا كلاً من الجانبين المعنوي والجسدي للطفل، أي أننا نحترم جسد الطفل بعدم ممارسة أي شكل من أشكال العنف تجاهه، وأيضاً نحترم خصوصياته، ونحترمه كفرد مستقل، ونمنحه فرصة البحث، والتقدم بحسب وتيرته الفردية.

الوقاية:

في التربية الإيجابية يتم التركيز على التخطيط الوقائي لمواجهة مشكلات الحياة، فالوقاية من المشكلات أهم من علاجها، ونعني هنا مواجهة السلوك قبل أن يتطور إلى مشكلة، والتدريب على التعامل مع المواقف قبل وقوعها. فنحن المدربين نعلم بوجود المخاطر هنا وهناك، ونحاول رسم سبيل آمن للطفل للوصول من خلاله إلى برّ الأمان، ونفكر مسبقاً بما يمكن أن يحدث، وما هي الأسباب التي تنتج عنها المشكلات، ونخطط للتعامل الآمن مع تلك المشكلات في حال وقوعها.

الإدارة العاطفية:

وفقاً لمبادئ الإدارة العاطفية أحاولُ مُربياً فهم الطفل، ومعرفة احتياجاته بحيث أستطيع مساعدته وفقاً لذلك، فالطفل عادة ما يتوقع من المربي أن يصغي له ويفهمه، ولكن لا يعني هذا خرق القواعد، أو التراجع عن تطبيقها.

الحدود الإيجابية:

التربية الإيجابية لا تعني التساهل في التربية، أو تقديم تنازلات للطفل، بل يجب وضع حدود للطفل، وهذا لا يعني أن العقاب هو الحل، بل علينا تعليم الطفل كيفية السيطرة، والتحكم بانفعالاته وسلوكه، على سبيل المثال: كيف يتصرف إذا ضربه طفل آخر. وفي الوقت نفسه نُعلّمُ الطفل مهارات جديدة، ونصح له أخطائه، ونبحث معه عن الحلول المناسبة. وليس الهدف هنا أن يقوم الطفل بما هو مطلوب منه خوفاً من العقوبة، أو توقعاً لمكافأة، بل أن يتعلم من خلال والديه، أو مربيه المهارات والطرق الصحيحة في إدارة سلوكه وقراراته. ولا يتعلم الطفل مهارات جديدة عن طريق التوبيخ، أو العقاب فبتلك الوسائل تنتسب فقط بصراعات لا نهاية لها مع الطفل، وتنتهي غالباً بسلوك غير مرغوب فيه. وبدلاً من ذلك نعلم الطفل كيف يفكر بمفرده في طرق الحل للمواقف المحرجة.

إذاً أساس التربية الإيجابية هو التعامل مع مشاعر الطفل، وعندما يشعر الطفل بالأمان وأن صوته مسموع، وأننا نحن الكبار نفهمه، ويشعر بقربه من والديه فيقل شعوره بالتوتر والانزعاج، ويتمكن بالتالي من ضبط مشاعره وتعلم مهارات جديدة. فبتطبيق مبادئ التربية الإيجابية نحقق الحياة الكريمة للطفل وللمربي على حد سواء.

ويحتاج العمل منا نحن المربين أن نعي قيمتنا الذاتية، ومن أين نبدأ، وما الذي نعدّه مهما في تربية أطفالنا. وكذلك على المربي أن يكون على دراية بأن أنشطته مع الطفل مهمة في عملية تقدير الطفل لذاته. فعلى المربي أن يكون واعياً بمفهوم التربية، وما العوامل المؤثرة في فهمه لموضوع التربية. وعلى كلّ مُربٍ أن يعرف أيضاً كيف تربي في طفولته، وهل

يريد بالفعل تطبيق نفس الطريقة التي تربي عليها مع أطفاله، أم يختار طرقاً أخرى مناسبة أكثر.

وأخيراً على المربي أن يُنمِّي الجانب النفسي والبدني لديه، ويدرب نفسه على الصبر والتحمل. الأمر الذي يُعينه على التعامل بحكمه مع كل المواقف التربوية. كذلك ينبغي عليه أن يكون رحيماً بنفسه، وأن يعي أنه إنسان، ولديه المشاعر كسائر البشر، وأحياناً لديه المزاج السيئ. ومن المهم في مثل هذه المواقف أن يوضح المربي هذا الأمر للطفل مراعيّاً مرحلته العمرية وبأن مزاجه الحالي لا ذنب للطفل به.